

آشنایی با جین گودال

عبدالماجد بستانی

دانشجوی کارشناسی ارشد علوم و مهندسی محیط زیست، دانشکده منابع طبیعی، دانشگاه تهران

a.bostani76@ut.ac.ir

جین گودال رفتارشناس بریتانیایی با نام کامل والری جین موریس گودال در سوم آوریل ۱۹۳۴ در شهر لندن به دنیا آمد، وی از دوران کودکی به طبیعت و حیوانات بسیار علاقه مند بود، در سن ۸ سالگی مجموعه های تارزان و دکتر دولیتل را خواند و عاشق آفریقا شد. جین پس از فارغ التحصیلی قادر به پرداخت هزینه های دانشگاهی نبود اما مهارت های تایپ و حسابداری خود را به کمال رساند، چند شغل از جمله پیش خدمت در رستوران و کار در یک شرکت فیلم سازی مستند را به عهده گرفت و هر پنی که بدست می آورد را برای هدف خود پس انداز می کرد. در سن ۲۳ سالگی برای رویاهای خود به آفریقا رفت، او در در مارس ۱۹۵۷ سوار کشتی به نام قلعه کنیا شد. جین در آفریقا با دکتر لوئیس سیمور بازت لیکی دیرینه انسان شناس آشنا شد که به او پیشنهاد کار در موزه ی تاریخ طبیعی محلی را داد، جین مدتی را در آن جا کار کرد اما مدتی بعد تصمیم گرفت که برای مطالعه شامپانزه های وحشی به منطقه حفاظت شده ی گومب استریم برود. او امید داشت که با مطالعه ی نزدیک ترین خویشاوند زنده ی انسان اطلاعات بیشتری در مورد انسان های اولیه پیدا کند، اطلاعاتی که نمی توان از فسیل ها یاد گرفت، جین برای یافتن پاسخ پرسش های خود نیاز به تأمین بودجه برای پروژه ی خود داشت، در دسامبر سال ۱۹۵۸ جین به خانه ی خود در بریتانیا بازگشت و دکتر لیکی شروع به کسب مجوز های لازم از دولت و کمک های مالی نمود. جین برای آماده شدن برای سفر آتی خود در باغ وحشی در لندن مشغول به کار گردید، در آنجا اوقات فراغت خود را صرف مطالعه رفتار نخستین ها کرد. در ماه می سال ۱۹۶۰ دکتر لیکی کمک های مالی دریافت کرد، جین با آگاهی از آن با مجوز هایی که در دست داشت سوار بر هواپیمایی عازم نایروبی آفریقا شد.

پارک ملی گومب استریم

در ۱۴ ماه جولای سال ۱۹۶۰ جین به منطقه حفاظت شده گومب در ساحل شرقی دریاچه تانیکا رسید. جین در هفته های اولیه با چالش های زیادی روبرو گردید، او به مالاریا مبتلا شد که شروع کارش را به تعویق انداخت. زمین های ناهموار، پوشش گیاهی انبوه منطقه و ندیدن شامپانزه ها با وجود مایل ها پیاده روی کار را برای جین سخت میکرد. تا اینکه اولین شامپانزه که بعدها جین آن را دیوید گریبرد^۱ نامید به جین اجازه داد تا او را تماشا کند، شامپانزه تکه های علف سفت شده را روی سوراخ مورخانه ها می چسباند

^۱ David Greybeard

تا آن‌ها را بیرون بیاورد، جین هیجان زده درباره‌ی استفاده از ابزار توسط شامپانزه‌ها تلگرافی به دکتر لیکلی زد، دکتر لیکلی در جواب این تلگراف پاسخ داد: حالا باید ابزار را دوباره تعریف کنیم، انسان را دوباره تعریف کنیم یا اینکه شامپانزه‌ها را به عنوان انسان بپذیریم.

جین در طول سال‌هایی که در گومبه استریم مطالعه می‌کرد سه ایده علمی را به چالش کشید. نخست شامپانزه‌ها گیاه خوار نیستند بلکه همه چیز خوار بوده و حتی به شکار می‌روند، دوم شامپانزه‌ها از ابزار استفاده می‌کنند و سوم شامپانزه‌ها ابزار خود را می‌سازند. فراتر از این اکتشافات مطالعات رفتاری وی بیشترین تاثیر را بر جامعه‌ی علمی گذاشت جین گودال در سال ۱۹۶۲ و بدون داشتن تحصیلات دانشگاهی دکترای افتخاری خود را با کمک دکتر لیکلی آغاز کرد و در سال ۱۹۶۶ آن را به پایان رساند. در سال ۱۹۶۷ اولین کتاب خود را با نام دوستان من شامپانزه‌های وحشی توسط نشنال جیوگرافیک منتشر کرد. جین گودال به مدت ۲۰ سال بعد به کار خود در گومبه ادامه داد. او موسسه جین گودال را در سال ۱۹۷۷ تأسیس کرد، این موسسه یک سازمان جهانی حفاظتی با محوریت مشارکت مردمی است. جین پس از سال ۱۹۸۶ با شرکت در یک کنفرانس نخستی سانان و بررسی جنگل‌زدایی در جهان از یک دانشمند به یک محیط‌زیستی محافظه کار تبدیل شد، جین در ابتدا خود متوجه نشانه‌هایی از جنگل‌زدایی در امتداد دریاچه تانگانیکا در پارک ملی گومبه‌استریم شده بود، اما مقدار آن قابل توجه نبود، در سال ۱۹۹۰ او با یک هواپیمای کوچک بر فراز پارک گومبه پرواز کرد و از دیدن جنگل‌زدایی در مقیاس بزرگ در اطراف روستاهای محلی پارک شوکه شد، جین می‌دانست که باید برای حفاظت از جنگل و حفظ زیستگاه حیاتی شامپانزه‌ها اقدام کند. اولین مأموریت او بهبود شرایط برای شامپانزه‌هایی بود که در مراکز تحقیقاتی پزشکی نگهداری می‌شدند، جین کمک کرد تا چندین پناهگاه برای شامپانزه‌هایی که از مراکز نگهداری آمده بودند یا شامپانزه‌هایی که در اثر تجارت و شکار یتیم شده بودند را ایجاد کند. جین در سال ۱۹۹۱ از جوانان سراسر جهان دعوت کرد تا با مشارکت در پروژه‌هایی که از محیط‌زیست محافظت می‌کنند عامل تغییر باشند. او هنوز به سختی کار می‌کند تا آگاهی و منابع مالی را برای محافظت از شامپانزه‌ها و زیستگاه‌های آن‌ها به عمل آورد. جین در حدود ۳۰۰ روز از سال را به سفر سپری می‌کند تا مشارکت مقامات دولتی و بازرگانان جهان را برای حمایت از تنوع‌زیستی و حفاظت از زیستگاه‌های حیاتی جلب کند. شیفتگی جین گودال به حیات وحش چیزی بیش از یک دفترچه یادداشت و دوربین دوچشمی بود، او جسارت کرد که به سفر در قلمرو ناشناخته‌ها پا بگذارد تا به جهان پنجره‌ای جدید نسبت به نزدیک‌ترین اقوام زنده بشر بدهد. جین گودال در طی ۶۰ سال کار پیشگامانه، نه تنها اهمیت حفاظت از شامپانزه‌ها در برابر انقراض را نشان داد بلکه مفهوم حفاظت از گونه‌ها با در نظر گرفتن جوامع محلی و محیط‌زیست را باز تعریف کرده است. او امروز به سراسر جهان سفر می‌کند و در مورد تهدیدات برای شامپانزه‌ها و بحران‌های محیط‌زیستی صحبت می‌کند. جین گودال از هریک از ما انسان‌ها می‌خواهد که به نمایندگی از موجودات زنده برای حفظ و بقای این سیاره اقدام کنیم.

مخالفت با بعضی آزمایشات پزشکی و شکار

برای سال‌ها جین گودال مخالف صریح خود را در استفاده از شامپانزه‌ها در آزمایشات پزشکی اعلام نموده است و خواهان رفتاری انسانی‌تر با حیوانات تحقیقاتی می‌باشد، او مخالفت خود را در زمینه شکار برای تجارت لوکس گوشت بوت‌های^۴ اعلام کرده است. جین گودال در هیئت مدیره‌ی پناهگاه شامپانزه‌ها در فورت پیرس فلوریدا حضور دارد. این موسسه که یکی از بزرگترین پناهگاه شامپانزه‌ها در جهان

است و وظیفه دارد تا شامپانزه‌هایی که در آزمایشات تحقیقاتی، تجارت حیوانات خانگی و صنعت سرگرمی نجات یافته‌اند را تحت مراقبت مادام‌العمر خود قرار دهد.

اقدامات موسسه جین گودال

موسسه خانم گودال بالغ بر ۴۹۰۰ پروژه را در سراسر جهان به ویژه در کشور تانزانیا اجرا نموده است. در این زمینه می‌توان به پروژه‌هایی از قبیل بورسیه تحصیلی برای دختران جوان، پروژه تولید عسل و زنبور داری، جلوگیری از جنگل‌زدایی و تغییرات اقلیمی، تولید قهوه، زراعت جنگلی و پایش پوشش جنگل‌ها با دانش سنجش از دور اشاره کرد. موسسه جین گودال بیش از ۱۳۰ جامعه محلی را در سرار جهان تحت حمایت خود قرار داده است، در زیستگاه‌های تحت حمایت این موسسه بیش از ۵۰۰۰ شامپانزه و گوریل مورد حفاظت قرار گرفته‌اند، مساحت زیستگاه‌های تحت حفاظت و پایش این موسسه ۱۴۹۰۰۰۰ هکتار می‌باشد.

جوایز و افتخارات

جین گودال افتخارات بین‌المللی متعددی را از جمله مدال تانزانیا، مدال هوبارد انجمن نشنال جیوگرافیک، جایزه کیوتو ژاپن، جایزه شاهزاده آستوریاس برای تحقیقات فنی و علمی، مدال بنجامین فرانکلین در علوم زیستی را دریافت کرده است، در سال ۲۰۰۲ سفیر صلح سازمان ملل بوده است، در سال ۲۰۰۳ در کاخ باکینگهام، ملکه الیزابت دوم به جین گودال لقب بانوی امپراطوری بریتانیا را اعطا کرد.

منابع

Jane Goodall Institute. ۲۰۲۳. Available at: [<http://janegoodall.org>]. Accessed: ۰۲.۰۹.۲۰۲۳

Sarah Appleton. ۲۰۲۲. Jane Goodall. National Geographic Society. Available at:

[<http://education.nationalgeographic.org>]. Accessed: ۰۲.۰۹.۲۰۲۳

Britannica. ۲۰۲۳. biography Jane Goodall. British ethologist. Available at: [<http://www.britannica.com>].

.Accessed: ۰۲.۰۹.۲۰۲۳